

Η ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ

(Συνέχεια εκ τού προηγούμενου)

Τέλος τα θέματα τών ποιημάτων μου ήταν παρμένα από τόν τόπο μου, όπως είνε όλα σχεδόν τα θέματα τών σκοπτικῶν ή σατυρικῶν ποιημάτων. Κι' αὐτό ἀκόμα μπορεῖ νά συνετέλεσε στήν περιφρόνηση, πού εδρεῖαν γι' αὐτά. ***

Στά 1873 παρουσιάσθηκα στή Μασσαίη στοά τῆς Κέρκυρας. Θά μ' ἐδελχόντανε ἐκεῖ μ' εὐχαρίστηση, γιατί μ' εἶχαν προσκαλέσει. Δέ μπορούσα ὅμως νά δεχθῶ τὸ πρῶτο ἄρθρο τών καθηκόντων, πού μοῦ ἐπίβαλαν: τὸ ἀπόλυτο μυστικόν.

Ἐξθρῶ τὸν μυστικόν καί τὸν μυστηριῶν, ἐδέχθηκα, παρὰ τὴ θέλησή μου, τὸ μυστικόν ὅσο γιὰ ὅποιονδήποτε ἄλλον, ἀρνήθηκα ὅμως καθαρὰ ὅσο γιὰ τὴ γυναῖκά μου, πού θεωροῦσα καθήκόν μου μ' αὐτὴν νά μὴν εἶχω τίποτα κρυφόν. Συνεπῶς δὲν ἔγινε δεκτός.

Τὸ μυστικόν γενικῶς ἔχει γιὰ μὲ κατὰ τὸ ἀποκρουστικόν, τὸ μισθόν, τὸ κρυφόν ὅμως πρὸς τὴ γυναῖκα, τὸ σύντροφόν τῆς ζωῆς μας, τὸ ἡμῶν μας, τῆς ὁποίας τὰ συμφέροντα δὲν εἶνε καὶ δὲν πρέπει νά εἶνε χωρισμένα, τῆς ὁποίας ἡ ἀγκαλίαν πρέπει νά εἶνε ἡ φωλιά τῆς ψυχῆς μας, καθὼς ἡ δική μας ἀγκαλίαν ἡ φωλιά τῆς δικῆς τῆς ψυχῆς, ἀχ' αὐτὸ τὸ κρυφόν εἶνε ἀντικειμενικόν καὶ τρομερό!

Θά μιλήσω γι' ἄλλα πράγματα, πού εἶδα ἐκεῖ μέσα. Μόλις εἶχα διαβῆ τὴν πόρταν τοῦ δωματίου ἕνα πρόσωπον, τοποθετημένον πίσω μου μὲ δέχθημε κρατώντας ἔσοιμν μὴ τανία καὶ μ' ἀφέλεια μοῦ τὴν προσόμοιον στὰ μάτια! Δὲν περίμενα αὐτὴ τὴν ἐκπλήξη, ὁ φίλος ὅμως, πού μὲ συνόδευε, μὲ βεβαίωσε πως τέτοια ἦταν ἡ ἀπαραιτήσιμη τοῦ κλέττα, ἀπογένηκα λοιπόν. Μὰ φορὰ καὶ τὰ μάτια μου δέθησαν, μοῦ ἔδωκαν χερί κα' ἔκαμα μερικὰ βήματα. Ὁ ὁδηγός μου τότε μὲ βύβαλε τὴν τανία κα' ἔξαφανίσθηκα. Βεβήθηκα κλεισμένος σ' ἕνα δωμάτιο, χωματινόν μαῦρον, ἂν θυμῶμαι καλά, πού φωτιζότανε μ' ἕνα λυχνάρι μὲ τὸ φυτίλι του τσιγκονίκου φταιγμένον, καθισμένος σ' ἕνα σκαμνὶ ἀπὸ τὰ πεῖθ κοινὰ, ἀνάμεσα σὲ δύο ἀνοιχτὰ φέρετρα, πού μέσα κα' καθένα ἦταν ἕνας σκελετός κα' ἄλλα σκαίχτρα, κα' ἀλλήλα νά κἀκουν τὰ παιδιὰ, νά τρέμουν καὶ ν' ἀδιάδουν τοὺς ἀνθρώπους.

Ἡ ἐντύπωση, πού ἀισθάνθηκα, μπισοῦσα σὲ παρόμοιες παιδιαρροῦσες ἀφαιρέσει πολλὸ ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς ἐκείνου, γιὰ τὸ ὅποιο ἐπήγαινα. Ἐφανταζόμουν τοὺς Τέχτονες πειρ σοβαρούς, ἀπ' ὅσο μοῦ φαινότανε.

Δὲν ἔμεινα περισσότερο χρόνο μόνος. Τὸ ἴδιο πρόσωπον, πού μ' εἶχε ἀδηγήσει σ' αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ναρκηθῆς κατακόμβας, ξαναῆρθε σὲ λίγο φέρωντάς μου ἕνα φύλλον χαρτί, πού εἶνε γραμμένον, ἂν καλά θυμῶμαι, τρεῖς ἐρωτήσεις, στὲς ὁποῖες ἀμέσως ἀποκρίθηκα. Ἀποτοῖμα πού εἶχα λησμονήσει καὶ τὲς ἐρωτήσεις καὶ τὲς ἀπαντήσεις, ὅστερα μοῦ ἔδωκαν πάλιν τὰ μάτια κα' ὁ ὁδηγός μου ἀδήγησέν σὲ μίαν ψηλοτέρην αἴθουσα, ὅπου βρέθηκα, φωνάζομαι, ἀνάμεσα στους Κοινὲς Τέκτονες, τὸν ὁποῖον μόνος ὁ Πρέδωξος δὲν ἦταν βουβός. Μοῦ μιλήσει, κα' ἀνήθηκα νά δεχθῶ τὴν ὑποχρέωση τοῦ μυστικῶ ὅσο γιὰ τὴ γυναῖκά μου κα' εἶσι λενταθώθηκα. ***

Πρέπει τώρα νά ξαναρθῶ λίγο πίσω γιὰ νά διηγηθῶ ἄλλες λίπες κα' ἀφορμὲς παρόμοιων.

Ἄν δὲν πλανιέμαι, τὸ Δεκέμβριον 1872, οἱ παγίδες ἐκείνων, πού εἶχαν συμφέρον νά κλείσῃ τὸ μικρὸ μὲν σχολεῖον, μᾶς ὑποχρέωσαν νά ζητήσωμε τὴν ἄδαιαν νά τὸ διατηρήσωμε ἀνοιχτό γιὰτι μέχρι τότε τὸ εἶχαμε κρατήσει χωρὶς ἄδαιαν.

Ἦταν λοιπόν ἀνάγκη μὴ ἀπὸ τὴν κόρη μου νά ἴποστῆ, γι' αὐτὸ τὸ σκοπόν, τὲς συνθηθειμένες ἐξετάσεις, πού θά τῆς ἔδιναν τὸ διπλωμα τῆς διευθύντριας ἐκπαιδευθρίου. Ὁ Κοσ Κ... δίακλος καὶ μέλος τῆς ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγγέλλοντάς μας τὸν προσεχῆ ἔρχομό του, προσφρόνησε νά μᾶς δώσῃ τὴν ὄλη, στήν ὁποία θά ἐξεταζότουμε ἡ κόρη μου, λέγοντάς πως αὐτὴ ἦταν ἡ συνθηθειαν ἡ κόρη μου ὅσο τὸν εὐχαρίστησε κα' ἀνήθησε τὴν προσφορά. Ἄφου δὲν ἐπρόκειτο παρὰ νὰ στοιχειωδῆ πράγματα. Ἀλλὰ σὲ μὴ δημοσίᾳ ἐξέταση ἕνας ὑποψήφιος μπορεῖ ν' ἀνικρήσῃ τὲς πειρ ἀπροσδόκητες κα' ἐπιπλοῦσες ἐρωτήσεις, πού ἀποτελοῦν τὸ στήριγμα τὸν γνώσεων ἐνδὲς ἡλθίου κα' ἀγαθιματου ἐξεταστικῆς.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως εἶχαν ἀποτελεσθῆ ἀπὸ τὸ Δάσκαλο, πού εἶπαμε παραπάνω, ἀπὸ τὸν Δημάρχο, ἀπὸ τὸν Λογ. Γρατῶ Δ... κα' ἀπὸ δύο ἀγαθιματους γέροντες: ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς χαμένο πρόσωπον, πρῶτον ἰπτηρῆτις γι' ὅλες τὲς δουλείες σὲ μὴν ἀρχοντικῆ τοῦ τόπου οικογένεια, πού, ἄγνωστο πῶς, ἔγινε ὅστερα πλοῖσιος καὶ ψηφισθῆμε μέλος αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς, χωρὶς τὸν κυρίαρχο καὶ παντοδύναμον ὄλο. Ἦταν κάποιος Μπ... (1), γεννημένος στή Βυθία, χωρὶς τῆς παραλίαν τῆς Δαλματίας. Τὸνομα τοῦ ἄλλου, ὁμοίου στὰ χαρίσματα, δὲν τὸ ἔμαθα πτέ.

Οἱ ἐξετάσεις εἶχαν τελειώσαι πρὸς τιμὴ τῆς θυγατέρας μου, ὅταν ἐπέρασε ἀπὸ τὸ μυαλὸν τὸν Δημάρχου ἡ ἰδέαν νά τὴν οὐτήσῃ σὲ πόσα μέρη διαίρεται τὸ «Πιστεύω». Σ' αὐτὴ τὴν ἐρώτηση, ἡ ὑποψήφια μὲ εὐλαχρῶν ἀποκρίθησε ὅτι ἀγνωστοῦ πως ἦταν διαίρεσιμὸ τὸ «Πιστεύω». Ἀμέσως ὁ Μπ... σηκάθηκε φωνάζοντας: «θὰ προτιμοῦσα, δεσποσύνῃ, νά ἤμαρκα αὐτὸ κα' ας μὴν ἤμαρκα τίποτ' ἄλλο». Τοῦ παρατήρησα τότε πως ἕνα ἄτομο, μὲ τὸ νά ξαίρη σὲ πόσα μέρη διαίρεται τὸ «Πιστεύω» καὶ νά μὴν ξαίρη τίποτ' ἄλλο, δέ μποροῦσε νά γίνῃ διευθύντρια σ', ἐκπαιδευθρίου.

(Ἀκολουθεῖ)

Σημ. Μετ. 1) Μπισουθάρης, μὲ τὸν ὅποιο ἔλαμα δέξῃ ἄδαιαν ὁ Δάσκαλος, γιὰτι ὅσο κα' ἂν τὸν εὐνοήσωμε χυδαῖον τὸν ἔβριος, χωρὶς νά σεβεται οὐτὰ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ κριτίου του.

ΟΙ ΜΗΝΕΣ

Ἐέρεις τὰπάτιτο βουρὸ πού τὴν κορφή του χιόνι
Χειμῶνα καλοκαίρι ζῶνει;
'Ἐκεῖ στὴ ἔλτα τοῦ βουρὸ στέκει ἕνα σπύτι, καί
Πού μοιάζει τοῦ ἥλιου τὸ παλάτι.
Μέσα σὲ σπύτι κάθονται δώδεκα παλληκάρια
Μετ' ἄλλοι σὰν τὰ ψεγάρια.
'Ἐκεῖ ὁ Γενάρης κάθεται, σὸ χιόνι τρέχει ὁ τοῦς του
Καί σὸ Βορρῶ, σὸς ἀκρίβους του,
'Ἐκεῖ ὁ Φεβρῶρις, πού ἀγρία τὰ κύματα κυλάει,
Γέρει στὴν μυθολογίαν τὸ πλάι,
Κ' ὁ Μάρτις, ὁ πεντάνομος, λοντάρι δταν θυμῶνῃ,
Καί βιαρ γελῶσῃ, χελιδνῶν.
Κ' ὁ Ἀπριλῆς ὁ ἀνδοστέφανος πού πᾶσι καὶ τὰ κοπάδια
Βάσκει σὰν πρῶτα λιβάδια,
Κ' ὁ Μᾶς πού μὲ τὸν ἔροτα, τὸν ψυχροκνηρῶν
Εἶνε ἡλιόγειντο Λευγᾶρι.
Κ' ὁ Θεριστῆς, Θεσσαριστῆς, ὁπότε τὰ σιτάρια,
Τοῦ κάμπου τὰ μαργαριτάρια,
Νά κα' ὁ Ἀλωνιστῆς ὅπου σὸταθῆ, ὅπου γογγυ
Τὸν καταστρεχεῖ τὸ Λιπθῆρι.
Νά κα' ὁ Ἀγροντιστῆς, πολὺκαρπος, ὁροσῶσις νυχτερίσει
Μετ' ὁ Φεγγῆρι πού λατρεῖται,
Κ' ὁ Τριμῆρις πού λατρεῖται ὅτι νά εἶνε κόρη χελίαν
Τὰ ροδοκόκκινα σπαρτίλια,
Κ' ὁ Μῆνας τῆς Ἀημιτριδῆς πούε μὴ γλύκα ξενῆ,
Καί σὰν πόθος πού πεθαίνει,
Καί τῆρι' Ἀντρία ὁ καρδιακὸς πού βάζει φορεσιὰ του
Τὰ κίτρινοφύλλ' ἀπὸ κάτον,
Κ' ὁ ἄλλος πού κλαίει καὶ πού βογγαίει καὶ πού γεροντοφῶνει
Κ' ἄλλο ἕνα κρυθὸ τὸν ὄνειρο.
Καί καρτερεῖ ὁ καθένας τὸν πάτε σὸν κόσμο πῆρα
Ὅτι πᾶν μὲ τὰ φρεσὸ τοῦ ἄερα,
Στὸν κόσμο πῆρα πού ὄλοι τοὺς μὲ καλοσῶνῃ ἴδια
Τοῦ βρέχουν χλια δὺο σιολίδια,
(Σιολίδια, ὄμας / πού δὲ χαλᾶν τὴ Λυσινχία τῆ Σκύλα
καὶ τῆς Κανίας τῆ μαυρίαν).
'Ὅμως κανένας ἀπ' αὐτοὺς δὲ χαιρέται τὴ χάρη
Τοῦ πρωτογέννητου Γενάρῃ,
'Ὅσῳε τὴν Πρωτοχρονιά μοναχοδυνατοῦσα,
Τὴν οἰήσῃα τὴ χρουσῆρα!
'Ἡ Μοῖρα τὴν ἔμοισατε ἀπ' τὸ δικὸ τῆς χερί
Τὸ κάθε ἰν νά πῆρῃ, ἀστέρι.
Κ' εἶτι χαρῆς ἡ Ῥήμοσα, κα' ἂν εἶτε τιποτένιο
Νά δειχταίε μαλαματένιο.
— Γιὰ τοῦτο ὁ κόσμος, μάγισσα, γιὰ μίαν στιγμὴν μπροστὰ σου
Μετ' ὁ γογγὸ τὸ πῆρασι σου,
'Ὁ μαθὸς κόσμος γίνεται τραντάφυλλο τοῦ Ἀπριλῆ
Μετ' ὁ σφραγισμένα ἀκόμα χελίη,
Πού μ' ἔνα ἀλαφροστολάγιο, καί τῆρι' ἡ ἀγροβία φύρη,
'Ἡ θεῖα δροσιὰ τὸ γλυκανογίει.

K. Παλαμάς

MAZY ΤΗΣ

Πολλοὶ τὸν σημερινὸν μεγαλοβουρηνδανὸν καὶ πολυκατοικημιορῶν εδοῦσαν ἄλλοτε τὰς Μοῖρας. Ἐνὰς ἀπὸ αὐτοὺς εἶνε καὶ ὁ καπνέσπορος κ. Γιαννουκάκης, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει τὸ κατὰ κράτος μυστικόν.

'Ἐδὸν κα' ἔκει σὸν ὄναρον λάμπε κανέ' ἀστέρι
Καί τὸ φεγγάρι τὸ χρῶσ γλυκὰ ψευροβόλι.
Σφίγγου θέματα τῆς ἑμορῆς μελαχρονῆς τὸ χερί
Καί κητὴ μὲ τὸ χερί τῆς μὲ σφίγγει ντροπαλῆ.
Καί οὐτὴ φωνὴν τὸ κορῆρας τὸ ἄδω μορῆσι.
'Ἐν ἀστέρι ἀπὸ τὸν ὄναρον σὴ γῆ καρτακιά,
Μία σὸν δέτῃον τὰ κλαδιὰ σγὰ φωνὰ τὸ ἀγέρι
Θαροεῖ κα' αὐτὸ ἐρωτικὰ πὸς τῆς κορφομιά.

'Ἡ πρῶτῃ μου συνέντευξις ἦταν αὐτὴ ἡ βραδιὰ.
Ἡ κόρη ἀπ' τὴν συγκίνησι, μὲ μάτια σφελισμένα
'Ἄφῃκε στὴν ἀγκαλίη μου νά πῶσ τὸ κορμὶ τῆς.

Χελίη μὲ χελίη δομῆσαν, καρδιά μὲ τὴν καρδιά,
'Ἄχ πᾶσις τὴν εὐνυχία του στὰ χέρια του βαστά,
'Ὅπως ἐγὼ τὴν ὄμα αὐτῆ, πού ἦσανμα μαζί τῆς.

M. Δ. Γιαννουκάκης